

Становище

от дн Стефан Матеев Матеев, почетен професор на Нов български университет, Департамент по когнитивна наука и психология, за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност доцент, по професионално направление 3.2 Психология, обявен в ДВ брой 5/16.01.2024, с кандидат гл. асистент д-р Евгения Христова.

Христова добросъвестно представя за конкурса пълен комплект от необходимите материали – монография, списъци и текстове на трудове и т.н., както и таблиците, които се изискват от ЗРАСРБ и от НБУ. Тя кандидатства в конкурса с монографията си „Живот срещу живот. Морални дилеми при разпределяне на ограничени медицински ресурси“

I.

Христова добросъвестно представя за конкурса пълен комплект от необходимите материали – монография, списъци и текстове на трудове и т.н., както и изтощителните справки, които се изискват от ЗРАСРБ и от НБУ. От тях личи, че тя покрива и значително надхвърля минималните национални изисквания по ЗРАСРБ (групи показатели А до Е) за заемане на длъжността доцент. В групи Ж до И са допълнителните изисквания на НБУ, които Христова също покрива. В заключение, наукометричната справка показва, че гл. ас. д-р Евгения Христова отговаря и надхвърля както националните изисквания, така и изискванията на НБУ за заемане на академичната длъжност доцент по професионалното направление 3.2 Психология.

II.1. Оценка на монографичния труд,

В началото на монографията Христова въвежда понятието етична дилема и изтъква, че изборът на дадена алтернатива при наличието на дилемна ситуация е тясно свързан с приписването на полезност на алтернативата. Тази тематика е разработена изключително професионално. В нея проличава дългогодишният опит на Христова в изследванията (теоретични и експериментални) на когнитивните процеси у човека при взимането на решение в полза на една или друга алтернатива.

В монографията Христова представя подробна информация за начините (стандарти и практики), по които се решават проблемите, които възникват при етични дилеми в медицинското обслужване по света. В основата на медицинските правила за триаж се

формулират правила за разпределяне, основани на принципите максимизиране на ползата (утилитаризъм), равенство и приоритет за най-нуждаещите се (егалитаризъм). Христова изтъква техните предимства и недостатъци, като излага компетентен анализ на тези принципи.

Голяма част от книгата е посветена на изследователски усилия на Христова. Текстът е представен в академичен стил. Намираме обзор на литературата и на резултати от различни автори, формулиране на изследователските цели, на използваните методи и на резултатите. В четири различни експеримента, на участниците в изследванията се представят етични проблеми от реалната медицинска практика. Те трябва да изберат (с принудителен избор) или да оценят (с Ликертови скали) предпочитанията си към предложени алтернативи. Изследванията представляват моментна снимка на нагласи на българската популация към етичните принципи, които се формулират в експериментите. Накратко, резултатите показват, че болшинството участници споделят утилитарния подход (максимизиране на ползата от лечението), но се установява, макар и по-слабо, предпочитание към егалитарния подход (като обслужване по реда на постъпване). Случайният избор при обслужване се подкрепя твърде слабо.

В заключение, това е много добра книга. Изложението е ясно, компетентно и много информативно. От него личи професионализмът на Христова в научните изследвания. Всички необходими понятия са надлежно дефинирани, разсъжденията са подкрепени с много примери. Това прави книгата ценна не само за специалисти, но и за широк кръг от читатели. Текстът е безспорен и актуален принос към психологията на взимане на решения.

II. 2-4

В самооценката си Христова представя 16 публикации издадени след 2007 год, индексирани в Scopus или WoS. Други 9 труда са публикувани в колективни издания. Христова се е съсредоточавала върху интересната и важна проблематика за това, как хората взимат решения и правят избор в условия на различни дилеми. Една от тях е „Дилемата с мотрисата“. Изследвани са моралните преценки и ефектите на различни фактори върху утилитарните избори. Друга дилема е „Дилемата на затворника“ . Създаден е успешен модел на взимане на решение при тази дилема и са представени изобретателни манипулации на параметрите на дилемата и ролите на играчите, които водят до промени в начина на игра и нивото на коопериране.

Христова не се е ограничавала в регистрацията на решенията, които взимат изследваните лица. Тя е прилагала психофизиологични подходи в изследването на вниманието и на афективните процеси при участниците в експериментите. Тя широко прилага паралелната регистрация на движенията на погледа, а също и на промените на кожната проводимост. Тя е „пионер“ на изследването на движенията на очите в департамента. По този начин са изследвани възприемане и оценка на произведения на изкуството, четене при деца с дислексия.

Резултатите от тези изследвания са цитирани 22 пъти в литературата, което им осигурява една добра видимост в научната общност.

III.

Христова работи в НБУ с пълно натоварване. Тя изнася курсове в бакалавърската програма на български и на английски език. Води курсове в магистърската програма „Когнитивна наука“ на английски. Тя е много активна при ръководството на бакалавърски и магистърски тези - около 26 бр. след избора и за гл. асистент. Имена на нейни студенти се виждат в излезли от печат публикации. Взима дейно участие в организиране на конференции от името на ДКНП. През последните 5 години е изнасяла поканени лекции в университети в Полша, Австрия и Сърбия. Член е на Cognitive Science Society.

Христова е сериозно ангажирана в практическото приложение на знанията и опита, които се получават от нейната научна дейност. Тя е един от водещите обучители в семинари за допълваща и алтернативна комуникация при хора с двигателни ограничения. Тук отбелязвам и чисто приложни дейности, като договори (от името на НБУ) за експертни оценки на ползваемост на интернет страници на външни потребители.

IV-V

Освен обичайната преподавателска и научна дейност, Христова изпълнява и голям обем административни задължения. Тя е била директор и консултант на магистърската програма „Когнитивна наука“, директор на Лабораторията по невронауки, и понастоящем Директор на лабораторията за изследване на решенията и поведението.

Познавам Евгения Христова от повече от 20 години. Тя е високо квалифициран и отзивчив колега. Тя е изграден преподавател и учен - специалист по експериментална

психология, в частност взимане на решение, потребителско поведение и ползваемост, като успешно прилага и психофизиологични показатели.

В заключение, кандидатурата на гл. асистент д-р Евгения Христова отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав и Правилника за неговото приложение, както и на изискванията на Нов български университет. Тя е изключително подходящ кандидат за заемане на длъжността, обявена в настоящия конкурс. Убедено препоръчвам на членовете на Научното жури и на почитаемия Академичен съвет на Нов български университет да я изберат на академичната длъжност „доцент“.

06.05.2024

Рецензент:

Проф. Стефан Матеев